

pričakovano; polagoma se staramo, obrabljamo in dozorevamo za neizprosne kosca« (str. 41).

Želimo, da bi imel tudi drugi snopič vse iste vrline kakor prvi.

V. S.

Slovenske večernice. 72. zvezek. Troje spisov prinašajo Večernice: Šorlijevo povest: »Krščen denar«, Milčinskega svaritev pred sejmskimi tatovi in Dornikovo črtico: »Polje«.

Milčinskega »Svaritev«, kakor je prijetno napisana, pa bi jo zaradi zgolj koristnosti imel rajši v koledarju. Naj bi bile Večernice posvečene vse beletristiki. — Dornikova črtica se mi ne zdi povse pravilno občutena. Oče je presentimentalen kmet. Drugačna, sodim, da je njegova žalost. Misel, da ima priden človek Ameriko doma, ni nova, pa tudi ni vselej resnična — vsaj doslej ni bila. Mnoge je otel dolga edinole dolar in bi se brez njega ne bili nikdar izkopali izpod bremen večnih obresti in vknjižb. Ali je to bil vzrok temu sinu, da je šel v Ameriko, se ne ve dodobra. Toda če je bil tako aboten, da se je vozil na večerje in na kosila v mesto, je bilo kar prav, da se je šel učiti v Ameriko. — Me bodo kmalu poneli — je preveč futura. Ni mi znano, da bi si kdo nabral kamenitih žuljev. Imamo krvave žulje, »ta trde« žulje in žulje kot zvonce. Če pa govori narod kje o kamenitih, potem je atribut v redu. Fraza: »toliko je imel solz, da bi se lahko umil z njimi« je nagajivka ali zasmehljivka, zato v to zvezo, kot je postavljena, ne sodi. — Šorlijev »Krščen denar« (pravilno krščen) je povest, katere poglavitna hiba je ta, da ni zrastle, ampak je z matematično modrostjo narejena. Pisatelj trdi, da je hotel pokazati človeka, ki je tudi sam o sebi pogostoma rekel, da ni brez pregreškov. In vendar je Martin takó dober človek in tako brihten, da ga ne srečamo zlepa na okrogli zemlji enakega. Da je povest zelo poučna in koristna, stoji. Saj so prav vsi nauki od pravilnega pometanja do preganjanja vraž nagromadeni v tej primeroma kratki zgodbi. To kar kriči, kako je pisana »in usum«. Čudim se temu tembolj, ko je pisatelj pri drugih svojih delih vendarle mož drugačnega kova. Naš narod je že toliko dozorel, da prav dobro že opravi brez »mleka« in se mu že prileže čaša »vina«. Da je pisatelj povest iste tendence zvrtil drugače, jo napel, zapletel, in da ni vsake reči z mikroskopom preiskal, če je zadostno utemeljena s stavki in besedami, bi bila korist prav tako velika, vrednost pa neprimerno večja. — Vraža o krščenem denarju skoro ne more dvigniti takega viharja — ko vendar Martin še živi in botruje — torej ne sega povest v tako davnino, da bi bilo to verjetno. Mimogrede še to, da so žrebci pogumni in po zatrdilu starih žrebčarjev se nikoli ne splašijo.

F. S. F.

Knjige Slovenske Matice za l. 1918:¹

Knezova knjižnica. XXII. zvezek. Juš Kozak: **Razori**. — Rado Murnik: **Tujec**. V Ljubljani 1918. Juš Kozak je mlad, širšemu občinstvu še malo znan pisatelj. Za svoj novelico »Razori« si

¹ O »Slikah« (sp. Ks. Meško) smo že prinesli oceno, Dom in Svet, 1919, str. 41, »Smernice novega življenja«, sp. dr. K. Ozvald, obširneje ocenimo prihodnjič.

je izbral moderno snov, ki smo jo stotero doživeli in občutili, in to mi ugaja. Snov v posameznostih namreč. V celoti pa je snov nejasna, zabrisana, in novelica neha, ko da ni končana. Sin je padel na Krasu; oče, ki smatra, da je kriv njegove smrti, ker ga je silil v vojake, ga vidi v svoji tuži, kako visi na križu in trpi; zato gre in poseka trhel križ. To, se zdi, da je jedro, to je dokončano. Vendar je v novelici še par drugih zapletljajev, ki pa niso izdelani do konca. Nanižanih je več slik druga za drugo, ki se ne objemajo tesno s sredino zgradbe, dasi so posamezni odenki opisov dokaj lepi, zanimivi in plastični. Najboljše in najtežje je gotovo prvo poglavje, opis boja, a vendar tu pa tam popusti plastičnost in so posamezna občutja tu pa tam premočno pretrgana; nekatere stvari so premalo poudarjene, a druge se ponavljajo; recimo: »smrad mrličev« naj bi vsaj ne stopal vedno z istim izrazom pred nas. Iz posameznih, lepo oblikovanih delcev tega dela smemo upati, da nam bo podal mladi pisatelj še kaj lepšega, enostavnejšega in da bomo lahko veseli. — Rado Murnik: »Tujec«. Od Rada Murnika smo že brali boljše stvari in novele »Tujec« mu ne moremo šteti za napredek, že po snovi ne, ki nam ne podaja nič posebno novega. Tujec, Nemeč iz Gradca, pride v spodnještajerski kraj, kjer ima cpravek, ter se seznanil z gostilničarjevo hčerko, ki sanja z materjo vred, kako bo postala mestna gospa, in se ne zmeni več za mizarja, poštenega Slovenca, ki jo ljubi in po zaslugi pijančka in vaškega potepuha izve za vse, kar se godi in plete med njo in tujcem. Tujec jo slednjič zapelje, odide ter ji piše iz Gradca, da je že oženjen; dekle skoči v vodo. — Novela je prepletena z nekaterimi razgovori narodnopolitične vsebine, ki niso vedno v tesni zvezi z dejanjem in zato ne nujni. Slog je gladek, umerjen, kakor v vseh Murnikovih povestih resne vsebine; v prvih poglavjih čutimo nekaj stare Murnikove manire; vendar so ta poglavja jezikovno najlepša in najbogatejša. Proti koncu se novela v glavnem osvobodi nepotrebnih stranpotic, kar je zopet dobro. Nekaj prizorov je zares lepih, plastičnih in resničnih. Naj omenim samo prizor na str. 69—70.

France Bevk.

Valentin Vodnik — pesnik. Analiza njegovega pesniškega razvoja in značaja. Spisal dr. Ivan Grafenauer. Str. 104—169. Prva stoletnica rojstva Vodnikovega nam je bila dala knjigo »Vodnikov spomenik« (Vodnik-Album), ki je izšla resda zakasnelo l. 1859. mesto l. 1858., prva stoletnica smrti Vodnikove, l. 1919., pa nam bo prinesla — kakor vse kaže — novo, popolno, kritično izdajo Vodnikovih pesmi. Pričujoča Grafenauerjeva razprava je priprava za tako izdajo, da, je odločen klic po njej. Naj bi ga Matica Slovenska čimprej izvršila! S to razpravo se je Matica Slovenska dostojno spomnila Valentina Vodnika; zakaj ta spis nas vodi naravnost v pesniško delavnico Vodnikovo in nam — na podlagi vsega doslej znanega gradiva — kaže, kakó se je pesnik učil in izpopolnjeval. Naše slovstveno znanje o Vodniku je zdaj globokejše, nazornejše. V prvi polovici razprave (104—131) spoznavamo pravzaprav bolj Zoisa in njegovo šolo: kako uči Vodnika, naj ne nosi misli iz enega verza v drugega; naj bo vse jasno in umevno (str. 111); naj bo vse v narodnem duhu (str. 113); naj se ogiblje tujk; naj si